

Rolul lingvisticii contrastive în didactica limbilor și literaturilor străine

Natalia Celpan-Patic, lector superior

Summary

In this study we talk about the usefulness of contrastive linguistics in teaching foreign languages and literatures. The views of researchers concerning the present theory are divided: on the one hand are those who consider contrastive linguistics the "key" of teaching, on the other - those who deny its powerful role in relation to the methodology of languages. Once the aim of contrastive linguistics is to highlight the similarities and the differences between languages, we believe that certain differences will help our disciples to come to avoid the interlingual interference in language learning.

The comparative literature is a newer area, but it is present in the education system of "Ion Creanga" University. Thanks to the compared literature, the students develop critical thinking competence and have the opportunity to demonstrate the capabilities of the original individual work that they do in their literary studies.

Mulți lingviști acceptă ideea că lingvistica contrastivă (LCn) este o ramură a lingvisticii aplicate, care își propune să utilizeze analiza contrastivă (ACn) a acestor limbi în scopuri pedagogice.

Conform opiniei cercetătoarei T. Cristea, progresul înregistrat în evoluția LCn a fost marcat anume de compararea ce se face între două limbi în scopul clarității mecanismelor de însușire a limbii străine (LS) [4, p.15]. Ea afirmă că ACn încearcă să descrie divergențele „sistematice” care separă limbile angajate în procesul de predare-învățare; această analiză va reține în special constrângerile care acționează în cadrul LS. [4, p.50]. Or anume momentele de diferență și contradicție unesc LCn de didactica limbilor, cu scopul de a evita greșelile [6, p.341].

Analizând scrierile din domeniu, observăm că autorii lor pot fi separați în două tabere:

- 1) cei ce consideră LCn „o cheie” pentru didactică;
- 2) cei care neagă rolul atotputernic al LCn în relație cu didactica limbilor.

Dacă primii sunt de părerea că ACn ar constitui un răspuns final al tuturor problemelor legate de predarea limbilor străine, ceilalți nu o socot decît un răspuns parțial, o contribuție mică la desfășurarea acestui proces.

D. Chițoran, făcînd o analiză a LCn în relația ei cu procesul de predare și învățare a limbilor străine, evidențiază interpenetrarea lor, dar nu le vede suprapuse total: „ACn nu poate fi privită în nici un fel drept un panaceu care va rezolva toate problemele predării și învățării limbilor”, vorbind doar despre o contribuție „pe care această analiză o poate aduce la rezolvarea lor” [2, p.248]. Cu toate acestea, autorul menționează subliniază rolul LCn în metodologia predării, iar scopul principal fiind ca cel ce învață o limbă străină să dispună deja de o competență lingvistică a limbii materne, care să-i faciliteze activitatea. Cu alte cuvinte, LCn pune în lumină asemănările și deosebirile dintre limbile studiate, marchează posibilitățile de interferență lingvistică și unele dificultăți care pot apărea la diferite etape ale însușirii unei limbi străine.

Lingvistul D. Chițoran vine cu argumente de diferit ordin pentru a demonstra importanța ACn în procesul de predare-învățare și nicidecum rolul ei universal în acest proces. După el, mai sunt și alți factori, poate chiar mai decisivi, care ar contribui la învățarea limbilor precum: calitatea materialelor didactice, a mijloacelor și metodelor folosite de dascăli, competențele didactice ale profesorilor de limbă, motivarea discipolilor, etc. [2, p.245]. După el, comparația a două limbi „poate constitui baza potrivită a unui manual de predare” [2, p.243].

Adept al părerii că LCn nu ar juca un rol atotputernic este G. Nickel: „LCn este utilă nu

doar pentru predarea limbilor străine”, ci „ea poate fi întrebuințată și pentru traducere, și pentru tipologia lingvistică”. Atât partea ei teoretică, cât și practică „pot satisface doar o parte contribuabilă în perfecționarea predării unei limbi străine”. Noi împărtășim opinia savantului când spune că „toate problemele de predare a limbilor străine nu vor fi rezolvate desigur doar cu ajutorul LCn” [7, p.351-365].

O opinie deosebită prezintă profesorul F. Chilipaine, care numește LCn „cheie pentru predarea-învățarea limbilor străine” [3, p.12]. Bazându-se pe un articol prezentat de D. Chițoran, autorul menționat propune următoarea schemă, unde: G1 – gramatica limbii materne, G2 – gramatica limbii străine, Gc- gramatica contrastivă, D- didactica, M- metodica, Dec. – decodare [3, p.26; 2, 245-248]:

G2

Analiza contrastivă →Gc→D→M→Dec. ←G12

G1

G1

Conform graficului reprezentat, în procesul de însușire a unei limbi străine ACn se află la bază, apoi succed didactica, metodica și corectarea (feedback). Cert este faptul că cel care învață o limbă străină trebuie să dispună deja de o competență lingvistică a limbii materne, pentru ca ulterior să fie capabil să facă o analiză a asemănarilor și deosebirilor acesteia cu limba străină, să sublinieze posibilitățile de interferență lingvistică și unele dificultăți care pot fi întâlnite în însușirea unei limbi străine.

Gramaticianul rus U. Iusupov, găsind multe afinități între LCn și didactică, a stabilit niște principii de bază în compararea limbilor (5), pe care le considerăm importante și utile :

1. **Principiul „sincroniei”**. În studiul contrastiv al limbilor cu scop lingvo-didactic, limbile se compară în plan sincron, or diacronia nu este necesară.

2. **Principiul „simplității”**. Atunci când studiul contrastiv al limbilor are caracter didactic, descrierea contrastivă trebuie să fie simplă pe înțelesul atât al profesorilor, cât și cel al discipolilor.

3. **Principiul „reducerii”**. În cazul unui studiu contrastiv al limbilor cu scop didactic, se supun comparării interlingviale doar fenomene lingvistice din limba maternă ce se regăsesc în programele de studii.

4. **Principiul „respectării dialectelor teritoriale ale limbii materne”**. Trebuie de ținut cont de faptul că discipolii care învață o limbă străină pot veni din diferite localități, unde se vorbește un dialect deosebit de limba literară.

5. **Principiul „respectării facilității și interferenței interlingviale”**. După cum se știe rolul limbii materne în studierea celei nematerne este diferit: în unele cazuri limba maternă facilitează învățarea celei străine, în altele – o complică sau este neutră. În primul caz este o facilitate, în al doilea – o interferență. Efectuând un studiu contrastiv al limbilor în scopuri didactice, este nevoie de ținut cont de ambele fenomene.

Credem că este adecvată afirmația: „astăzi LCn este o disciplină independentă, care are obiectul său de studiu și scopurile sale. Ea este o ramură a lingvisticii, care are legături strânse cu metodica predării unei limbi străine” [5, p. 11].

Ce este literatura comparată ? Un veritabil teren de dialog și interogări. Ea joacă un rol intermediar între diverse discipline (studii literare, istorie, filozofie, lingvistică, antropologie, comunicare, sociologie, etc.). Se presupune compararea unor zone discursive multiple (știință, filozofie, teologie) și confruntarea lor cu ansambluri audio-vizuale diverse precum (pictura,

sculptura, dansul, muzica, mas-media, etc.) [1, p. 8]. Acest domeniu permite, deci, tuturor disciplinelor să trateze mai bine împreună întrebări arzătoare și fundamentale cu care se confruntă civilizația noastră și care relevă umanitatea dintotdeauna.

Vom încerca în cele ce urmează să scoatem în evidență aplicarea lingvisticii contrastive și literaturii comparate la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine de la UPS „Ion Creangă”.

1. Tematica tezelor de an și licență la disciplinele lingvistică și literatură franceză sunt propuse în plan contrastiv de către profesorii: Guțu E., Manoli I., Tăriță V., N. Celpan-Patic.

2. Predarea gramaticii practice are loc și prin prisma metodei contrastive.

3. Referatele și dizertațiile literare la cursul de „Istorie a literaturii franceze” se elaborează de către studenți având la bază metoda comparată. Se compară curente literare, opere franceze între ele, perioade literare, opere franceze cu cele universale și românești, etc.

4. La masterat sunt cursuri ce se bazează pe metoda contrastivă: *tipologia limbilor, sintaxa comparată, contrastivitate și dificultăți de traducere*, etc.

Finalmente, putem afirma că analiza contrastivă nu este “un panaceu” în didactica limbii și literaturii străine, dar reprezintă una din metodele de bază pentru predarea/învățarea/evaluarea limbilor străine.

Bibliografie

1. BRUNEL, P., Pichois, Cl., Rousseau, A-M., *Qu'est-ce que La Littérature comparée?*, Armand Colin, Paris, 1983.
2. CHIȚORAN, D., *Analiza contrastivă și procesul de predare și învățare a limbilor străine*, In SCL, T21, nr.2, București, Editura Academiei Române, 1970, p. 241-248.
3. CHILIPAINÉ, F., *Morpho-syntaxe contrastive du verbe. Français-Chichewa(Malawi)*, Paris, Harmattan, 1994.
4. CRISTEA, T., *Eléments de grammaire contrastive. Domaine français-roumain*, București, Editura Didactică și pedagogică, 1977.
5. IUSUPOV: Юсупов, У. „Сопоставительная лингвистика как самостоятельная дисциплина”, In: *Методы сопоставительного изучения языков* (отв. ред. Ярцева В.), Москва, Наука, 1988.
6. KIRKWOOD, H., „Перевод как основа контрастивного лингвистического анализа”, Перевод с англ. О. Романова, In: *Новое в зарубежной лингвистике*, Вып. XXV, Москва, Прогресс, 1989, p. 341-349.
7. NICKEL, G., „Контрастивная лингвистика и обучение иностранным языкам”, Перевод с англ. А. Кузнецова, In: *Новое в зарубежной лингвистике*, Вып. XXV, Москва, Прогресс, 1989, p. 650-365.
8. NEMOIANU, V., „Globalismul, multiculturalismul și literatura comparată”, In *Postmodernismul și identitățile culturale: conflicte și coexistență*, Iași, Ed. Univ. A. Ioan Cuza, 2011, pp. 211-241.